

ALON

Fiatal Vas megyei tehetségek (6) - Sztranyák Zsófia, képzőművész

2014.11.02

Forrás: <http://www.alon.hu/fiatal-tehetségek-interju-kepzu-muveszet-sztranyak-zsofia/fiatal-vas-megyei-tehetségek-6-sztranyak>

„Én a struktúrát látom. Az anyag megmunkálása egyfajta meditatív állapot, nem hadonászok ecsettel. Órákig a gondolataimmal vagyok egy pár centis lemez fölött” – mondja magáról Zsófi. Interjú egy rézkarcműhelyből.

Alon: Mi akartál lenni gyerekkorodban?

Sztranyák Zsófi: Ninja vagy pénztáros néni, tudom vicces. Két idősebb bátyám van, így ragadtak rám a fiús dolgok, főleg a karate szeretete. A pénztáros néni pedig azért, mert nagyon menő volt, hogy akkoriban ők árulták a boltban az ötforintos tetkós rágógumit. Semmi filozofikus szakmát nem akartam. A családban a művészet mindig is jelen volt, a kultúra szeretete végig kísérte az életemet. Édesanyám rajztanárként dolgozott, nagyszüleim például a Smidt Múzeumnak ajánlották fel antik bútorokat. Szerencsés vagyok, szép tárgyak között nőhettem fel. Az egyik bátyám építészként helyezkedett el, a másikat a zenei, lírai világ vonzza, unokatestvérem pedig festőművész.

Mikor jöttél rá, hogy téged ez a hivatás érdekel, hiszen nálad ez nem csak pusztán szakma?

Elsős egyetemista éveimben gondoltam rá először, aztán egyre többet.

Kicsit késői időnek érzem ezt, már ha lehet ilyen mondani.

Középiskolába a Bolyaiba jártam történelem tagozatra. Aztán az ELTE-n végeztem néprajz-német szakot. Az első évben döböntem rá, hogy több művészeti albumot kupacoztam mellém a könyvtárban, mint olyan könyveket, amikből valójában tanulnom kellene. Vizsgaidőszakban is inkább rajzoltam, mint tanultam. Érdekes, hogy az indulataimat és a dühömet is rajzban fejeztem ki, de ez is csak később tudatosult bennem. Rájöttem, hogy ez a hivatásom. Korábban jártam szakkörjelleggel az akkori mesteremhez, Kamper Lajoshoz rézkarcolni. Nem légből kapott volt az ötlet, hogy váltanom kell.

Munkáidon erősen látszik a kamperi vonal. A te művészeted milyen?

Az emberi viselkedés, a pszichológia érdekel, de kialakult világképem nincs. Állandóan változom, velem együtt pedig a gondolkodásom, azzal együtt meg a művészetem. Nem mondanám magamról, hogy formalista vagyok, sem azt, hogy colorista. Absztrakt sem vagyok – ez amúgy is szerintem csak egy idő után alakul ki egy emberben igazán. Akik húsz évesen annak mondják magukat, azokban kételkedem. Amit látok, amivel szembesülök, azt mutatom meg.

Kamper Lajoshoz természetesen hasonlít a munkám, ő amúgy is nagyon markáns. Ifjúként kezdtem nála tanulni, részben átvettem a stílusát, hiszen az iskolájához tartoztam. Szellemissége sok esetben még most is áthatja felfogásomat. A műhelyében nagyon rendszerető volt, eltanultam tőle. Kíváncsi vagyok, milyen lesz az én stílusom, de úgyis az lesz belőlem, amit az évek során magamba szívok és szintetizálok.

Ha lehetne üzeni valamit a tíz évvel ezelőtti önmagadnak, mi lenne az?

Ne féljek annyira. Nem vállaltam fel magam, nem jelentkeztem akkor a művészetire. Kicsit bánom persze, de minden okkal történik.

Valamiért mégis a néprajzra mentél.

A néprajz teljesen rendbe rakott engem, abban a kérdésben, hogy én hol vagyok a világban. Mi az, hogy Magyarország, és mi az, hogy kultúra. Kellett ez ahhoz, hogy stabilabb legyen a személyiségem. Sokan nincsenek tisztában az alapokkal, önmagukkal, a vágyaikkal.

Felmerül a kérdés, miért éppen a rézkarcot választottad?

A mentalitásomból fakad. Szeretek az anyagokkal megküzdeni. Kemény anyagból kell puha dolgot létrehozni. Nem színekben látom a világot, mint a legtöbb festő. Én a struktúrát látom. Az anyag megmunkálása egyfajta meditatív állapot, nem hadonászok ecsettel. Órákig a gondolataimmal vagyok egy pár centis lemez fölött.

A rézkarcon kívül grafika vagy festészet inkább?

Nálam a kompozíció a lényeg, annak ütősnek és jónak kell lennie. Fontos, hogy egyből érthető legyen, mit akarok kifejezni. A festészetnél inkább a színre megyek rá. De azért nem vagyok egy Malevics (absztrakt orosz festő, jellemzők nála a geometriai formák, ismert a Fehér alapon fehér négyzet című képe – a szerk.), ennél sokkal szabadabban fogom föl.

Vannak a művészetben gátlásaid?

Hogyne. Ezeket próbálom folyamatosan oldani.

Vannak olyan más művészeti ágak, amik inspirálnak?

Nem vagyok nagy színházas. Egyedül Grotowski „színháza” kötött le igazán, de ez is csak a pszichológiája miatt. A balettben látok több fantáziát: a mozgásban, a performanszban. Abban van zene, a mozgás meg dúskál az érzésekben. A zenében mindenevő vagyok: jöhet a klasszikus, a jazz, az alternatív, minden.

Mi a véleményed, miért látogatnak viszonylag kevesen kortárs kiállításokat?

Szerintem nincs meg az embereknek a vizuális kulcsuk a kortárs művészethez. Nagy problémát látok abban, hogy az iskolában nem oktatják a gyerekeket megfelelően a művészetekre. Rajzórán általában legfeljebb Monet-ig jutnak el, a kubistákról még csak nem is hallanak a diákok. A másik dolog a szülői felelősség. A szülők – bár tudom, nehéz beleszorítani mindent a rohanó hétköznapokba – ritkán viszik el a gyerekeket kiállításokra. Nem szoktatják hozzá őket a kép látványához vagy a múzeumi léthez. Mindegy, milyen kiállítást nézünk meg, helyi festőtől vagy ismert világhírű művésztől, csak lássunk többet a világból. A szemet és a vizuális nyelvünket is állandóan fejleszteni kell.

A helyi kortárs képzőművészekről mit gondolsz?

Nem mondanám, hogy van Szombathelyen kortárs képzőművészet. Plusz szerintem nevetséges, hogy nincs optimális kiállítótér. Hiba, hogy egy megyeszékhelyen nincs nívós galéria. Hol ismerkedjenek az emberek a művészettel, ha még helyszíne sincs neki? Szerintem olyan személy sincs, aki megfelelő marketingismeretekkel terjesztené a közönség felé a képzőművészetet. Aki átlátja az internet világát és közvetíteni tud. Fel kellene ismerni, hogy ha felrakunk egy kiállításmegnyitót a Facebookra, még nem ér el mindenkihez.

Mit kellene tenni?

Nem tudom a megoldást, de abban biztos vagyok, hogy ha az ember a kezében fog valamit – mondjuk egy meghívót – a tapintás által nyomatékosabban jut el hozzá, mint az, ha hall róla valamit, vagy látja egyszer az interneten.

Zsófi és kutyája, Luke Skywalker

Mi lesz a jövője a rézkarcnak vagy a kézzel fogható művészetnek? Említetted az internetes művészetet...

Ez olyan, mint a könyv és e-book párbaj. Lesz nyomtatott könyv is, az emberben meg van az ösztön arra, hogy a kezében fogjon dolgokat. Mi a kézzel fogható dolgok világából

származunk, abban élünk, abban is fogunk. Lesz digitális világ, de nem engedhetjük el a manuális világot magunk mellett. Az érzékelhető három dimenzió kell.

Művészként élni és dolgozni életbiztosítás jelent manapság?

Életbiztosítást nem, de Életet igen. Hozzá kell tennem, hogy én is több lábon állok. Tervezőgrafikát végzek most, a számítógép megkerülhetetlenül is része lett az életemnek, ebben (is) van a jövő. Itt ugye nem az „én” dominál, hanem a megrendelő ízlése a meghatározó. Pályázatokat adok be mellette és iparművészeti vásárookra is járok.

Hol leszel látható legközelebb?

November 14-én, pénteken öt órától nyílik kiállításom a szombathelyi Vitalitas Galériában.